

Forvaltningsplanen som en del av Nordområdesatsingen

Jonas Gahr Støre har ved gjentatte anledninger vektlagt at Nord-Norge må delta aktivt i utformingen av regjeringens Nordområdesatsing. Det bør derfor ha stor betydning hva Nord-Norge mener om forvaltningen av havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja.

Signalene fra regjeringshold er at planen for "Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten" (Forvaltningsplanen) skal behandles før påske. Nord-Norge er en landsdel som historisk sett har hatt store deler av sin næringsaktivitet på havet og langs kysten. Forvaltningsplanens konklusjoner om hvordan havområdene miljømessig skal forvaltes og de eventuelle restriksjoner for næringsaktivitet dette medfører er derfor en viktig sak for landsdelen.

Men, er det egentlig viktig hva landsdelen mener?

Arbeidet med forvaltningsplanene langs norskekysten ble initiert av St. meld 21 (2001-2002) *Rent og rikt hav*. Målet for planene skulle være å klargjøre rammebetingelser for bruk og vern av kyst- og havområdene – økosystembasert forvaltning. I denne sammenheng må bruk av området forstås som næringsaktivitet. Den første forvaltningsplanen som ble laget var for Barentshavet og Lofoten med Miljøverndepartementet (MD) som ansvarlig departement. Planarbeidet skulle fylle mange ulike intensjoner, og deriblant fem samfunnsøkonomiske målsetninger. Etter at teksten til planen var ferdig ble den sendt på høring våren 2005. Ved en inkurie ble denne offentliggjort på Sametinget sine nettsider. Dette førte til sterke reaksjoner i landsdelen. Mange mente at vernefokus var for stort og at mulighetene for regional vekst og utvikling som viktig faktor for å skape bolyst i landsdelen, uttrykt ved de samfunnsøkonomiske målene, stort sett var utelatt. MD møtte denne kritikken ved å endre navn på planen. Fra "Helhetlig forvaltningsplan for Lofoten Barentshavet" til "Helhetlig forvaltningsplan for det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten".

Det viktigste for MD som ansvarlig departement var altså ikke å ta signalene om å inkludere regional utvikling i planen, men å befeste planen som sektorpolitikk for verneinteresser. Dette ble det gitt politisk aksept for. Når planen ble vedtatt i Stortinget etter det nye navnet ble den et kompromiss mellom de som ønsket mer næringsaktivitet og de som ønsket vern. Dette ble praktisk løst gjennom et uttalt behov for mer kunnskap. Fire år med forskning ble resultat. Den viktigste årsaken til denne utsettelsen var egentlig at saken truet med å splitte regjeringen.

Etter aksepten fra regjeringen på navneendringen igangsatte Miljøverndepartementet utstrakt forskningsinnsats på natur og miljø. Fagkompetanse på dette finnes stort sett i nasjonale forvaltningsorganer og forskningsinstitusjoner og i svært liten grad på lokalt og regionalt nivå i forvaltningen. Miljøverndepartementet kunne derfor fortsette sitt sektorpolitiske arbeid uten å involvere lokalt og regionalt nivå. Både MD og Polarinstituttet som hadde sekretariatsfunksjon i arbeidet anså gjennom hele perioden at videre arbeid med fokus på de samfunnsøkonomiske målene ikke var nødvendig. Ressurser til dette ble derfor ikke satt av og de neste fire årene gikk. Dette førte igjen til at de spørsmålene som landsdelen ønsket svar på, som for eksempel effekter eventuell petroleumsvirksomhet i havområdene vil ha på eksisterende næringer og lokalsamfunn, ikke ble besvart.

Spørsmål som dette vil en konsekvensutredning etter petroleumsloven av området gi svar på. Dette vil gi nordnorske politikere, næringsaktører og befolkning de svarene vi trenger for å kunne

bestemme oss for om petroleumsvirksomhet i disse områdene er noe som vil bidra til regional vekst eller ikke. Først da vil vi få et helhetlig bilde hvor vi kan veie behovene for miljø- og naturverdier opp mot behovene landsdelen har for å kunne utvikle næring basert på våre naturlige fortrinn.

Det er viktig å legge merke til at mange har gitt høringsuttalelser hvor de ønsker en slik konsekvensutredning. Eksempler på dette er 10 av 11 kommuner i Lofoten og Vesterålen og representanter for næringsinteresser som for eksempel fiskeri- og havbruksnæringens landsforening og de nordnorske næringsforeningene med 4000 medlemsbedrifter i alle bransjer Nord-Norge. Landsdelen ønsker altså en konsekvensutredning!

Jonas Gahr Støre har ventet på at nordlendingen skal være med å gi innhold til Nordområdepolitikken. Nå har hun og han gjort det. Spørsmålet er om det blir tillagt vekt. Hittil har denne saken vist noe annet.

Forfattere:

Jørgen Bratting, Kunnskapsparken Nord

Mette Ravn Midtgard, NORUT Tromsø